

az átlag 3 millió USD körül mozog. A földtani szakemberek éves kezdőfizetése 24 000 - 48 000 USD között változik.

Feladat- és hatáskör

A földtani szolgálatok feladatköre hasonló egy-egy kisebb európai állam (így például a magyar) földtani intézetéhez. Az ásványi nyersanyagkutatás kiszolgálása, a hagyományos földtani térképezés mellett vagy esetenként azokat teljesen felváltva jelent meg a vízföldtani, környezetföldtani, építésföldtani feladatok ellátása; és talán leg hangsúlyosabban az adott állam területére vonatkozó földtani információk gyűjtése, szolgáltatása, a földtan széleskörű népszerűsítése, az állandó közönségkapcsolat. Mindez többnyire a USGS-el igen szoros együttműködésben történik, de a legnagyobb szolgálatok teljesen önálló és nagyszabású projektek kivitelezésére is képesek (pl. Kalifornia földrengés-veszélyeztetettségi térképe). A közönségszolgálati munkára jellemző, hogy majd mindegyik szolgálat rendelkezik Internet honlappal, mindegyik államnak van saját, hivatalos ásványa, ősmaradványa ("state mineral", "state fossil") és ezeket az állampolgárok nagyrésze ismeri is.

A szolgálatok közül 11-nek van tényleges hatósági jogköre, de a többi szolgálat is rendelkezik olyan szakvéleményezői jogkörrel, mely joghatását tekintve megfelel a hazai szakhatósági szerepnek. A főgeológusok ezen felül majd minden államban tagjai olyan testületeknek, melyek teljhatalommal bírnak egyes államigazgatási terület felett (ld. "Oil and Gas State Board"), vagy a kormányzó közvetlen tanácsadó testületének tagjai. Az említett, szigorú értelemben vett hatósági (engedélyezői) hatáskört a földtani kutatás, a bányászat, rekultiváció, vízgazdálkodás, vízlépcső építés, területfejlesztés, -rendezés körében gyakorolják; és ahol a szolgálat egy szervezeti egységben van más szakhatósággal ott e hatáskör értelemszerűen még bővebb.

Az átlagos méretű és jellemző hatáskörrel bíró Florida Geological Survey alkalmas egy földtani szolgálat behatóbb jellemzésére. További adalék, hogy Walter Schmidt a Szolgálat vezetője, és az AASG ex-elnöke igen nagy segítségemre volt a tanulmányút során.

Az 1907-ben alakult Szolgálat Florida közigazgatási központjában, Tallehassee-ben székel, de két területi hivatal is működött. A 40 fős szervezet a Department of Environmental Protection Secretary-hoz tartozó Division of Technical Services alatt működik évi 2 millió USD költségvetési támogatással. Feladatai közé hagyományos földtani kutatóintézeti témák is tartoznak, mint például: földtani térképezés, vízföldtani tanulmányok, ásványi nyersanyagprognózisok készítése, földtani adatbázis kiépítése és adatszolgáltatás, de jelentős arányban foglalkoznak környezetföldtani témákkal (pl. hulladéklerakók is).

Hatósági szerepük kiterjed az ásványi nyersanyagok nyilvántartására, a földtani kutatások (beleértve a nyersanyagkutatást is!) engedélyezésre, sőt a kőolaj- és földgáztermelés felügyeletére is! A fűrészi magmintákat kötelező beszolgáltatni, a Szolgálat kezeli a központi magraktárat és ő engedélyezi a magok selejtezését. Joga van egyes területeket földtanilag védetté nyilvánítani. Ezeket túlmenően szorosan együttműködik a vízügyi hatóságokkal (Water Management Districts), a környezetvédelmi hatósággal (Department of Environmental Regulation), a területfejlesztési tanácsokkal (Regional Planning Council) és a Bureau of

Mine Reclamation-nel, mely a szárazföldi, szilárd ásványi nyersanyagok bányászatát felügyeli. A Szolgálat jelenleg a környezetvédelemmel való erősebb kapcsolat kialakítására törekszik és programjának az "Equal System Management" nevet adta. Ez hűen kifejezi tartalmát, mivel a program az élő és élettelen természeti környezeti rendszerek egyensúlyi, komplex vizsgálatát és védelmét célozza.

Florida állam joganyaga megfelelően megalapozza a Szolgálat működését. A Florida Statutes (supplement 1996, Chapter 377, Part I, 377.075) az állami főgeológus és a Szolgálat feladat- és hatásköréről, költségvetéséről szól, sőt egészen részletesen rendelkezik az egyes felügyeleti tevékenységekről (pl. fűrészek technikai előírásai). Más jogszabályok rendelkeznek a főgeológus delegálásáról, szerződéskötési jogáról és az általános államigazgatási eljárási rendről. Külön jogszabály rendezi a hulladékéltelhelyezés, a vízügyek, a környezetvédelem kérdését.

Összefoglalás

Az USA államai Földtani Szolgálatainak mérete, hatásköre igen eltérő, azonban a jelentősebb Szolgálatok hatásköre igen hasonló a Magyar Geológia Szolgálatéhoz. Ez egyben azt is jelenti, hogy a "Geological Survey" intézményt jelölő fogalom az USA államaiban nem egyezik a Nyugat-Európában kialakított és viszonylag szűken értelmezett definícióival. A State Geological Survey-k kapcsolata a USGS-el többnyire jó, és államukban ők a földtan igazi követői a lakosság, a kormányzati szféra és az ipar területén.

*Dr. Hámor Tamás
(MGSZ)*

Az Amerikai Egyesült Államok föderális szervezetei és a földtani kutatás kapcsolata

Az Amerikai Egyesült Államok jogi rendszerének és a releváns államigazgatási struktúrájának rövid áttekintése

Az Amerikai Egyesült Államokban az Alkotmánynak, mint legfőbb jogforrásnak és rendező elvnek alárendelten működik a törvényhozó hatalom (Szenátus, Ház), a végrehajtó hatalom (Elnök és tanácsadó testületei, Department-ek) és az igazságszolgáltatás (Legfelső Bíróság, Kerületi Bíróságok, stb.). A 12 db Department nagyjából a hazai minisztériumoknak felel meg. Ezekről függetlenül azonban további szervezetek is részét képezik az államigazgatásnak, mint például az Environmental Protection Agency (EPA), National Science Foundation (NSF), U. S. Postal Service, stb.

Az USA jogrendszere az angol Common Law-n alapul, mely egyre inkább közelít a kontinentális joghoz. Ami az államigazgatást illeti, a jogszabályoknak már ma is döntő szerepe van a bírói ítékezés, az eseti jog felett. A jogszabályi hierarchia is megfelel nagyvonalakban a hazainak: legislative law (federal act, state statute, muni-

cial ordinance) - törvények, executive order - végrehajtási utasítások, common law (judicial interpretation) - bírósági állásfoglalások, administrative regulation - rendeletek.

Szembetűnő ugyanakkor, hogy a bírói ítélkezést általában a rendeletek fölé helyezik. Rendeleteket a Department-ek és az állami hivatalok (EPA, NRC, stb.) adhatnak ki.

A helyzetet a föderális és az állami szint közötti konfliktus bonyolítja, és ez különösen igaz a bányászati jogosultság területén, hiszen az néhány államban a felszíni földterület tulajdonjogához kötődik, ami lehet föderális, állami, vagy magán egyarant.

Az USA általános bányatörvénye 1872-ből származik. A koncesszióról szóló törvény 1920-as keltezésű, mely a koncesszióba adás jogát köszön, kőolaj, és földgáz tekintetében a központi kormányzat kezébe adja, de a beszedett bányajáradékból az egyes államok is részesülnek. A probléma a többi ásványi nyersanyaggal van, mert az ezek kitermeléséhez szükséges állami földterületekhez 1872-es áron lehet hozzájutni, ami ingatlan spekulációhoz vezetett. A módosítási kísérletek azonban időről-időre megfeneklenek a bizottsági viták szintjén.

Bányászati szakigazgatás

A bányászati szakigazgatás a belső ügyeket intéző minisztériumhoz a Department of Interior-hoz tartozik, melynek szervezeti felépítése az 1. ábrán látható.

A Land and Mineral Management (Föld és Ásványvagyon kezelés) államtitkársághoz három egység tartozik: Bureau of Land Management (Földügyek Hivatala), Office of Surface Mining, Reclamation, and Enforcement (Külszíni Bányászati, Kárelhárítási és Végrehajtási Hivatal) és a Mineral Management Service (Ásványi Nyersanyagokat Kezelő Szolgálat). Mindezt tovább bonyolítja az állami szinteken szintén létező és hatósági

jogkörrel bíró bányászati intézmények és testületek. Így talán érthető, hogy a korábbi U.S. Bureau of Mines (Állami Bányászati Hivatal) sorsa a teljes megszüntetés lett, sőt voltak kísérletek a Minerals Management Service bezárására is. Érdemes itt részletesebben is ismertetni a Minerals Management Service (MMS) tevékenységét. Az MMS-t 1982-ben alapították lényegében a föderális tulajdonú offshore területeken kőolaj-bányászati koncesszió kiadására és bányajáradékainak beszedésére. Ennek eredményeként mára az időben történő befizetések aránya 92 %-ról 99 %-ra nőtt, a félévenkénti teljesítést havi gyakoriságra növelték, így ebből évente 1.4 md USD bevétel keletkezik. Ezenkívül nyolcadára csökkentették az olajszennyezés mértékét, amiért az MMS megkapta a Federal Environmental Quality Award-ot (Szövetségi Környezetvédelmi Minőségi Díj). A létszámleépítések az MMS-t sem kerülték el, ez 24 %-os volt. Itt jegyezzük meg, hogy az összes bányajáradék 4.2. md USD évente, ami 3. legnagyobb az állami bevételek sorában!

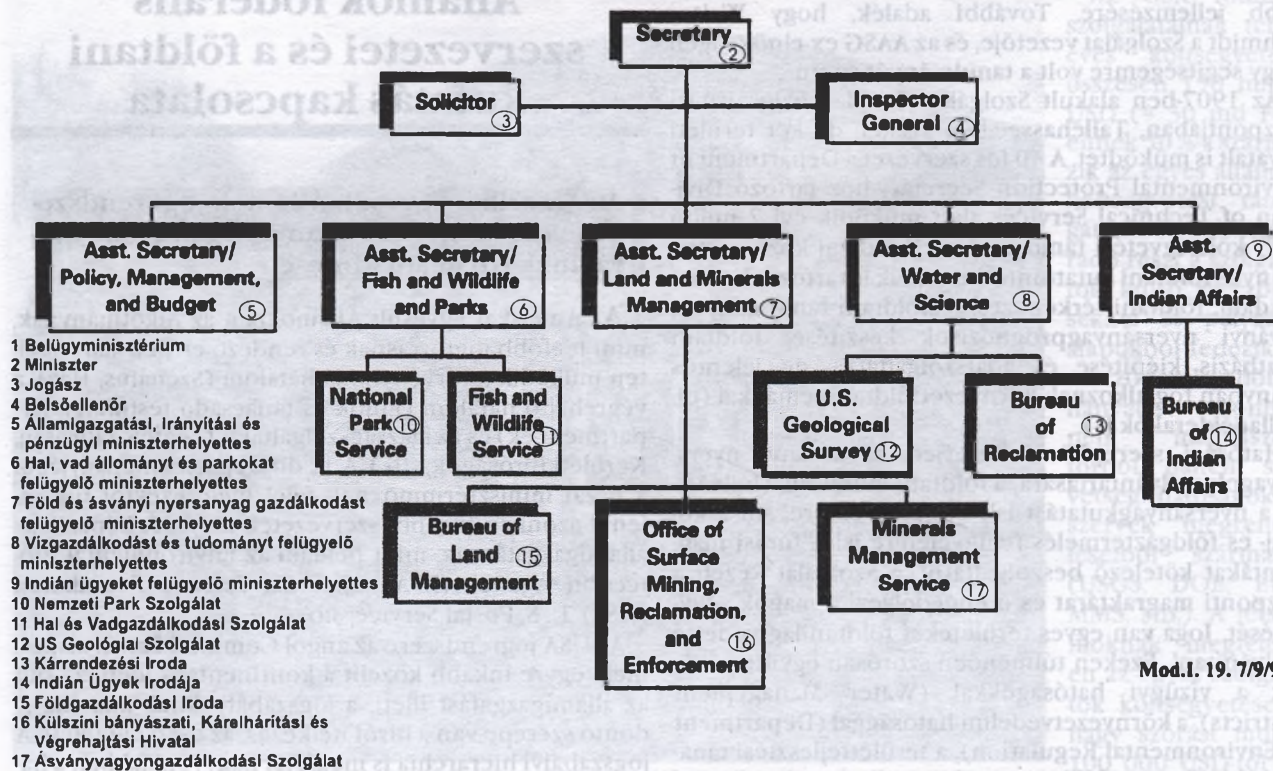
Az Office of Surface Mining, Reclamation and Enforcement ezzel szemben igen csekély jelentőségű szervezet, mely egy 1977-es törvény alapján a külszíni bányák rekultivációjának hatósági irányítását, ellenőrzését végzi.

United States Geological Survey

A United States Geological Survey (USGS) a Department of Interior-nak alárendelt legnagyobb földtani kutatóintézet. Közvetlenül a Water and Science (Víz és Tudomány) államtitkársághoz tartozik. Szervezeti felépítése a 2. ábrán látható.

Négy nagy egységből áll a legutoljára 1996-ban átszervezett USGS. A korábbi hagyományosnak tekinthető három egység (Geological Division - Geológiai Főosztály, National Mapping Division - Nemzeti Térkép-

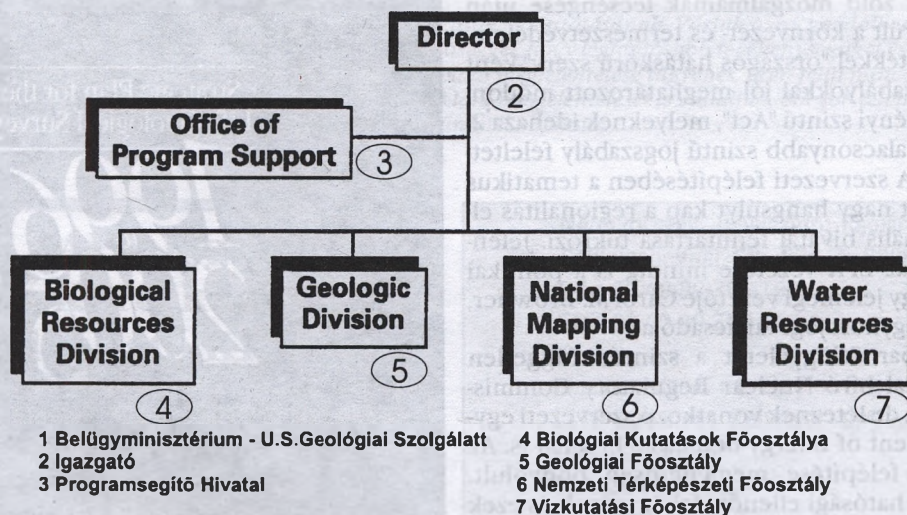
U.S. Department of the Interior

Mod.I. 19. 7/9/97

1. ábra

U.S. Department of the Interior U.S. Geological Survey ①

2. ábra

pészeti Főosztály, Water Resources Division - Vízkutató Főosztály) mellé 1996-ban csatolták a Biological Resources Division (Biológiai Kutató Főosztály) egységet.

Hazai összehasonlításban a méretkülönbségen túl lényeges eltérés, hogy az USGS látja el az ország hidrogeológiai, sőt hidrológiai kutatási feladatait, valamint a kartográfiai és a geodéziai tevékenységet.

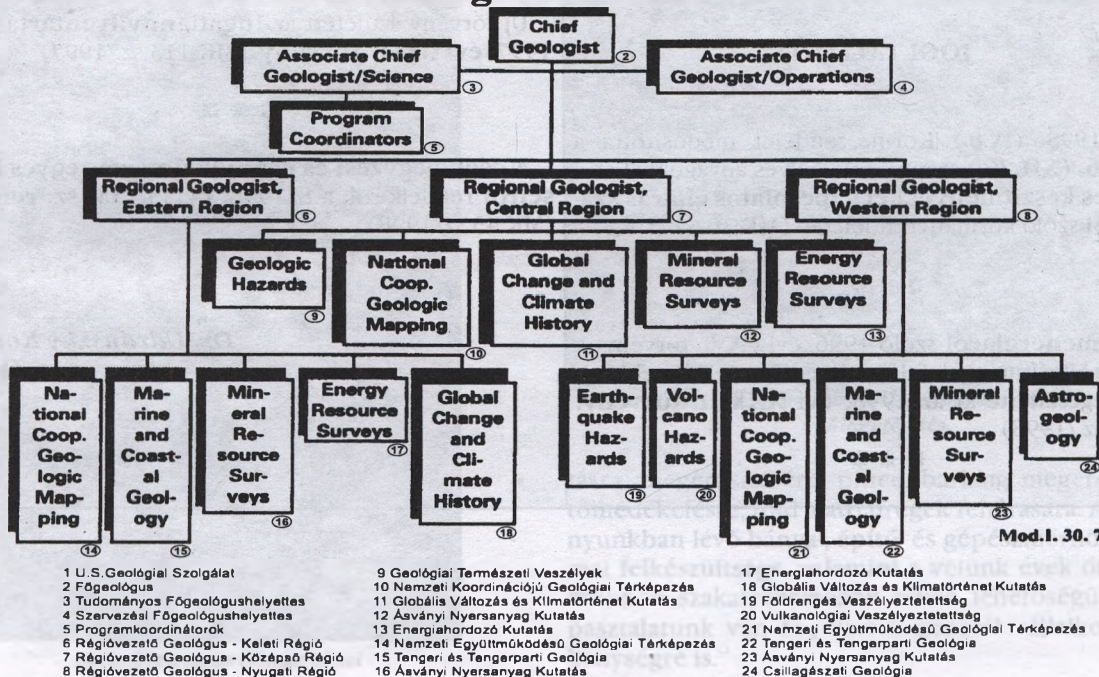
Tényleges hatósági jogköre nincs, azonban szakvéleménye mértékadó, és a Code of Federal Regulations több tucat eljárásban nevesíti, mint megkeresendő vagy felelős szervezetet. E nagy szám nemcsak az intézménynek, hanem magának a földtannak az elismertségét jelzi az USA-ban. A USGS szakmai projekt tematikája és annak részaránya nagy vonalakban megfelel az általános nemzetközi gyakorlatnak és trendeknek.

A Geological Division belső felépítése a 3. ábrán látható. A USGS geológiai részlegének három regionális hivatala van: Keleti Régió - Reston, Közép Régió - Denver, Nyugati Régió - Menlo Park. Az egyes régiókban a területi adottságoknak legjobban megfelelő szakmai osztályok működnek.

A USGS éves kutatási tervek alapján működik. Rendszeresen készítenek középtávú terveket is. Elkészült és működésük alapjául szolgál az 1996-2005-ig tartó időszakra készült stratégiai terv.

A földtani intézmények sorában kiemelkedő az állami szinten működő state geological survey-k szerepe, erről részletesen e számban külön cikkben szólunk. Említést kell tenni az American Geological Institute-ről, mely az USGS-nél jóval kevesebb tényleges kutatást végez. Feladata nagyrészt az adatgyűjtés, szakmai lobbizás kormányzati körökben és földtani információszolgáltatás.

Geologic Division ①

Mod.I. 30. 7/9/97

3. ábra

Egyéb fontos, földtani kutatásban érintett szervezetek

Az egyik fontos "függetlenek" közé tartozó állami intézmény a már említett Environmental Protection Agency (EPA). A fejlett nyugati világban a hetvenes-nyolcvanas évek zöld mozgalmainak lecsengése után valós helyére került a környezet- és természetvédelem. Az EPA hazai léptékkkel "országos hatáskörű szerv"-ként funkcionál, jogszabályokkal jól meghatározott módon. Ez kb. 15 db. törvényi szintű "Act", melyeknek idehaza 2-3 törvény és 2-3 alacsonyabb szintű jogszabály feleltethető meg. Az EPA szervezeti felépítésében a tematikus szempont mellett nagy hangsúlyt kap a regionalitás elve, ezt tíz regionális hivatal fenntartása tükrözi. Jelentőségénél fogva az EPA vezetése mindig is a politikai klientúra része, így jelenlegi vezetője Carol M. Browner, Al Gore alelnök egykori jogi tanácsadója.

A nukleáris ipar felügyeletét a szintén független "agency" státusszal bíró Nuclear Regulatory Commission (NRC) végzi, de léteznek vonatkozó szervezeti egységek a Department of Energy-ben és az EPA-nal is. Az NRC szervezeti felépítése meglehetősen bonyolult. Elkülöníthetők a hatósági ellenőrzési egységek és ezek tematikus alegységei, a kutatási részlegek, a regionális hivatalok, melyeken belül szintén van tematikus elkülönülés. Az NRC jelenlegi vezetője a színes bőrű Shirley A. Jackson.

*Dr. Farkas István, Dr. Hámor Tamás,
Kakas Kristóf
(MGSZ)*

Strategic Plan for the
U.S. Geological Survey

1996
to
2005

JOGI TALLÓZÓ

A 70/1998. (IV.8.) Korm. rendelet módosította a 233/1996. (XII.26.) számú, a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos eljárás szabályairól szóló kormányrendeletet. (MK 30. sz./1998)

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvényt a nukleáris létesítmények felügyeleti díjfizetési kötelezettségével egészítette ki az 1998. évi XXXIII. törvény. (MK 28. sz./1998)

Új törvény született az ingatlannyilvántartásról az 1997. évi CXLI. Törvény. (MK 113.sz./1997)

A cégbejegyzési és cégnyilvántartás egyes kérdéseiről rendelkezik a 8/1998. (V.23.) IM sz. rendelet. (MK 43.sz/1998)

*Dr. Udránszky Kornélia
(MGSZ)*